

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harpii Theologi Eruditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De tertio necessario ad iustificationem impij, scilicet de perfecta
pœnitentia, ad quam quatuor requiruntur, & de attritione, contritione,
dupliciq[ue] dolore contritionis. Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

si ut amore suo nos inebriaret. Tertius ictus est: *Aperi mihi columba mea*, id est, adiuro te per Spiritum sanctum, quem in specie columbae praestentum dedi tibi in Baptismo, & te mihi in sponsam consecraui, ut huius beneficii memor, cor tuum mihi aperias, & me charitate reciproca constringas: quia *delicia mea, esse cum filijs hominum*. Hinc S. Bernardus: Habes dilectionis pignus Spiritum sanctum, habes & fidelem testem Iesum Christum & hunc crucifixum. O geminum, ipsumque firmissimum erga nos Dei amoris argumentum. Christus moritur, & amari meretur: Spiritus afficit, & amare facit. Ille facit cur ametur, iste ut ametur. Ille multam dilectionem suam in nobis commendat, iste dilectionem dat. In illo cernimus, quod amemus; ab isto sumimus, unde amemus. Et quia *charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum*, amati amemus, ut amantes amplius amari mereamur.

De tertio necessario ad iustificationem impij, scilicet de perfecta penitentia, ad quam quatuor requiruntur, & de attritione, contritione, dupliciq; dolore contritionis. Cap. V.

III.

R

Reuertere, reuortere, Sunamis, reuertere, reuortere, ut inuocamus te. Reuertere, inquam, per plenum dolorem peccata malitia, per veram amaritudinem perfectam displicentiam, per firmum propositum veram penitentiam, & per debitam mortificationem inordinatam concupiscentiam.

Penitentia
actus primus,
peccata de-
plangere.

Merito namque dicitur quater, *reuertere*, quia quatuor requiruntur ad perfectionem veram penitentiam. Primum est, peccata deplangere, vel saltem de eis dolere, & displicentiam habere, ut ad eorum agnitionem valeat plenius deuenire. Quia (secundum Gregorium) saepe quod torpentibus latuit, stentibus innotescit. Et afflicta mens citius inuenit malum, quod fecerat: & reatum suum, cuius secreta non meminit, huc in se comota deprehendit. Et quod vberius culpa defletur, eo altior cognitio veritatis attingitur: quia ad videndum internum lumen, polluta dudum conscientia, lachrymis baptizata renouatur. Veruntamen non omnis dolor, & displicentia vel lachryma pro peccatis, delet peccata: quia dolor existens in volutare, qui est displicentia peccati) quandoque est informis, & tunc dicitur attritio: sicut cum quis dolet de peccato propter sequens damnum & scandalum, vel incommodum temporale, vel aeternum, & non propter diuinam offensam. Sed talis dolor non

forma:

formatur de lege cōmuni, nisi sit maximus in cōparatione aliorū dolorum: quia quantō quid debet magis placere, tantō oppositum eius debet magis displicere. Et quia maximē placere debet summum bonū, a quo separatur homo per peccatum, ideo maior esse debet displicentia de mortali peccato, quā de quocūq; alio malo. Ad maiorem autem et identiam sciendum, quod sicut in materialibus durū dicitur, quod non cedit tactui: frangi verō dicitur, secundū Philosophum, quod in magnas partes diuiditur: cōmuni verō, quod redigitur in paruas partes: Sic etiā per quandā similitudinem in spiritualibus dicitur cor hominis durum, quā diu diuinā inspirationi se tangenti non cedit, sed obuiat, in affectu peccati persistendo. Frangi verō vel arri per dicitur, quando iam incipit à peccato recedere, sed ex timore seruuili, quia nondum ad Deum plenē conuersus est. Conteri deniq; dicitur, quādo totaliter in eo destruitur affectus peccati, quod est plenē à peccato resilire: quæ resiliens dolor quidem est, non passio sensibilis appetitus, sed secundū quod dolor accipitur pro displicentia voluntatis, quā dolor voluntariē assumitur, vt sic meritorius reddatur, quia nihil meritoriu, nisi fuerit voluntarium. Differant igitur attritio & contritio. Nam attritio oritur ex timore pœnæ. Contritio autē ex consideratione diuinæ offensæ. Hinc elicitur attritio sine gratiā à voluntate. Cōtritio verō à gratiā voluntatē mouente. Et ideo cōtritio redditur intentior q̄ attritio: quia fit à motore fortiori, scilicet à gratiā. Quod si queritur: Vtrum attritionē facientis, quod in se est, necessarium sit fieri cōtributionem? Dicendum quod aliquo modo necessarium est tali dari gratiā gratum facientē à Deo, non quidem necessitate coactionis, nec necessitate immutabilitatis absolutē, sed necessitate immutabilitatis ex præsuppositione ordinationis diuinæ, quā scilicet liberaliter & immutabiliter ordinauit, semper se daturum gratiā omni petenti. & quod in se est, facienti. Hoc enim ex mera sua liberalitate & bonitate promisit, sicut orauit Manasses 2. Paralip. vltimo, dicens: *Tu Domine secundum bonitatem tuam promissisti penitentiam remissionis peccatorum.*

Secundū quod requiritur, est etiam peccata veraciter odire: & hoc, quia Deo sunt contraria, & non solum propter aliud quodcūq; damnum, incommodū, vel scandalum ex inde proueniēs, sed ad ea verum sentiat odiū, vt sicut amor verus in præsentia, vel memoriā amati veram delectationem parit, sic etiam ecōuerso, verum odiū inimici vel peccati, ex præsentia vel memoriā, veram de tristitia pariat.

Q 2

Hinc

Coactio
quid.Attritio
quid.Peccata
odire, &
attentia a
tus secta
das.

Hinc dicit Ambrosius: Quando sic pœnites, vt tibi amarū in anima sapiat, quod ante dulce fuit in vita; & quod te prius oblectabat in corpore, ipsum te cruciat in corde: iam nunc bene ingemuisi in Deum. Hæc ille. Vnde Chryostomus ait: Contritio est humiliati cordis vera compunctio, magna agere, & humilia loqui, iuste operari & super peccatis timere & tremere. Vel, contritio est dolor voluntariè assumptus cum proposito cōfiteendi, & satisfaciēdi, si facultas adfuerit. Et si queritur: Vtrum pro quocunq; peccato magno sufficiat quantacunq; parua contritio, præsertim cum dicat Augustinus, quod in amissione rerū necesse est, quod tantum vrat dolor, quātum inhæserat amor; sed summum bonum; quod amittitur per mortale peccatum, est maximè diligendum. Hinc apud Hieremiam peccatori dicitur: *Luctum vniuersi fac tibi, planctum amarum.* Ad hoc dicendum, secundum Richardū, quod cum contritio dicat actum pœnitēdi charitate formatū, & quantacunq; modica charitas sufficit ad remissionem quantorumcunq; peccatorum mortalium; ideo quantacunq; parua contritio sufficit quantocunq; magno peccato, quantum ad deletionem culpæ. Et hoc pro illis, qui naturaliter læti sunt, & ad sensibilem dolorem defacili peruenire non possunt. E contra verò, quantacunq; fuerit attritio, nullum peccatum delere potest, nec mortale, nec veniale, nisi prius formata charitate conuersa fuerit in contritionem. Pro quo notandum, quod duplex est dolor contritionis. Vnus consistit in voluntate, qui est displicentia quadam peccati, qua scilicet sibi displicet peccatum, in quantum est quadam transgressio legis diuinæ. Et ille dolor nō potest esse nimis magnus, quia dū recte causatur ex charitatiua Dei dilectione, quæ nimis intendi non potest. Cuius perfectio consistit primò in plena auersione & habituali displicentia omnium peccatorū tam venialium, quàm mortaliū: ac etiā in actuali detestatione omnium, pro tempore memoriæ occurrentiū. Oportet enim, quod singula peccata commissa, quorum habet memoriā, detestetur: & sic subsequetur quidam motus vniuersalis detestationis omnium peccatorum, quæ commisit, vel etiam cōmittere potuit. Inter quæ etiam includuntur peccata obliuioni tradita, quia in illo statu sic est dispositus, vt etiam de his, quæ non meminit, si occurrerent memoriæ, cōtereretur, & ex illa dispositione remittuntur etiam peccata obliuioni tradita. Secundus consistit in intentione deformi displicendi sibi ipsi, cuius ratio toralis erit offensa diuina. Igitur dolor contritionis esse potest quandoq; tam in-

Hiere. 6.

Dolor contritionis duplex.

Peccata obliuio quomodo remittantur.

tam intentus, quod, secundum Richardum propter eius perfectionem & sensibilem dolorem, causatum ex perfectione actus illius, mereretur poenitentis remissionem totius poenae peccato debitae. Quod tamen non conuenit cui libet contritioni, quia non semper cum remittitur offensa, remittitur emenda satisfactoria. Et si obijciatur illud Sapientis: *Per quae peccat quis, per haec & torquetur*. Dicendum, quod membra corporis non peccant nisi instrumentaliter, ita quod (secundum Anselmum de conceptu virginali) quicquid faciunt, totum imputandum est voluntati: & ideo verbum illud intelligitur secundum congruitatem, non secundum necessitatem. Veruntamen post quantamcunque contritionem necessario semper requiritur confessio, & alicuius operis poenitentialis exploratio, si facultas & opportunitas adfuerit. Nec etiam contritio quantacunque magna fuerit, poenam vel culpam remittit, nisi sit cum proposito confitendi, & iudicium ecclesiae subeundi, si facultas adfuerit. Alius autem dolor existit in sensualitate, qui est passio quaedam sensualitatis ex displicentia peccati causata. Et hic dolor duplex distinguitur, sicut quandoque causatur ex consideratione amissionis cuiusdam honestatis, seu gloriae accidentalis per peccatum, sicut fit in mulieribus inaequalitatem corporis amittentibus. Et talis dolor potest esse nimis magnus, sicut etiam cum quis pro peccatis nimis affligit corpus suum: quia neuter est ipsi poenitentiae essentialis. Quandoque vero directe causatur per quaedam redundantiam ex displicentia voluntatis: & sic videtur quibusdam, quod hic dolor non potest esse nimis magnus, etiam si corrumpet corporis harmoniam ad vitam necessariam, sicut de quibusdam legitur. Caueat tamen quis, ne ex intentione feratur ad procurandum talem passionem, sed in doloribus se temperet, ne ante tempus spiritualem profectum amittat.

De quarto necessario ad iustificationem impij, scilicet de remissione tamen venialium, quam mortalium peccatorum, quod ad culpam & poenam eternam & purgatoriam, & cur contritioni specialiter adscribitur. Cap. VI.

Reuertere, reuere Sunamis, reuere, ut intueamur te. Merito dicit sponsa alibi in Cantico: *Vadam ad montem myrrhae*, id est, doloris cordialis, & displicentiae mentalis: quia secundum Alexandrum de Hales in 4. lib. Sententiarum, Displicentia peccati est auersio metalis ab omnibus peccatis: ideo semper est necessaria.

Q 3

III. Cant. 4.